

A konferencia programja

November 2., csütörtök

- 12,00 – érkezés, regisztráció – Bolyai Farkas Líceum
13,00 – ebéd – a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében
15,00 – megnyitó – Bolyai Farkas Líceum, amfiteátrum
15,30 – előadás: *Eduard Andrei, a RoEduNet vezérigazgatója: A RoEduNet jelene és jövője*
16,15 – előadás: *Prof dr. Vasile Lungu, Oktatási Minisztérium, szakértő: Az Oktatási Minisztérium informatizálási és kutatási stratégiája*
18,00 – FIRKA-est – Bolyai Farkas Líceum
20,00 – vacsora a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében
21,00 – ismerkedés, borozás

November 3., péntek

- 8,00 – reggeli a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében
9,00 – előadás: *Varga Ibolya, Babeş-Bolyai Tudományegyetem: Az SQL nyelv bemutatása*
13,00 – ebédszünet – ebéd a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében
15,00 – laborgyakorlat: *Varga Ibolya, Babeş-Bolyai Tudományegyetem: Az SQL nyelv bemutatása*
20,00 – vacsora a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében

November 4., szombat

- 8,00 – reggeli a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében
9,00 – előadás: *Kovács Lehel, Babeş-Bolyai Tudományegyetem: A client-server architektúra*
13,00 – ebédszünet – ebéd a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében
15,00 – előadás: *Kovács Lehel, Babeş-Bolyai Tudományegyetem: Borland Delphi*
17,00 – laborgyakorlat – *Kovács Lehel, Babeş-Bolyai Tudományegyetem: Borland Delphi*
20,00 – vacsora a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében

November 5., vasárnap

- 8,00 – reggeli a Bolyai Farkas Líceum étkezdéjében
de. – hazautazás

Hasznos információk

Bolyai Farkas Líceum

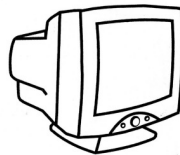
cím: Bolyai utca, 3.sz
telefonszám: 065-164300

Taxi telefonszámok

Tico taxi: 163333, 143333
Venus taxi: 160444
Cornisa taxi: 943, 211211

EMT mobiltelefon: 094-783237

**ERDÉLYI MAGYAR MŰSZAKI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG
– EMT –**

**Számítástechnika
az Oktatásban**

SzámOkt 2000

**2000. november 2–4.
Marosvásárhely**

Szervező

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság
Informatika Szakosztály

Támogatók

Illyés Közalapítvány – Budapest
Iskola Alapítvány – Kolozsvár
Országos Tudományos Technológiai
és Innovációs Ügynökség (ANSTI) – Bukarest
Pro Technica Alapítvány – Kolozsvár

A konferencia szervezőbizottsága

Pusztai Kálmán – szakmai szervező
Sebestyén György – szakmai szervező
Gaál Tünde
Horváth Erika
Jablonovszki Judit
Matekovits Hajnalka
Prokop Zoltán
Tibád Zoltán

A konferencia helyszíne

Marosvásárhely – Bolyai Farkas Líceum
Bolyai utca 3. szám

Marosvásárhely

a város, amely két és fél napra vendégül látja Önöket: jellegzetes, de ugyanakkor rendhagyó erdélyi város. A Maros középső szakaszán, nagyobbik felével a folyó bal partján fekszik. Régebbi történelme a dolgos, néha kicsinyes, néha merev kisiparos polgárok élete, harca, szórakozása, tele konkrétummal, legendával és a belőlük született anekdotákkal.

A XIII. századtól tudunk róla, nevezték már Novum Forum Siculorumnak (új Székelyvásárhely) Zekelwasarhel-nek, Szélyvásárhelynek, a románok Osorheinak, németül Neumarktnek, él a mai nevéig.

Egyéniesítve nevezték és nevezzük a Bolyaiak, Bernádi városának, a vargabéles hazájának, de flekkenfalvának, illetve „1990 fekete-márciusa” városának is.

Történelme során Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás királyaink, Báthory István, Bethlen Gábor és I. Rákóczi György erdélyi fejedelmek gyarapították vásárvárosi vagy városi jogait. Bethlen Gábortól szabad királyi-város rangot kap.

Vártemplomában választották Erdély fejedelmévé II. Rákóczi Ferencet, mely eseményről Csokonai Vitéz Mihály írt verset. Itt létesített európai hírű (köz) könyvtárat gróf Teleki Sámuel, A Bolyaiokról írt drámájával Németh László bevitte az egyetemes magyar irodalomba. A megalkuvásra nehezen kapható Ady Endre nagyszerűen érezte itt magát Bernádi és a város vendégeként, élete talán legnehezebb időszakában. Az egyik legjelentősebb magyar nyelvemléket a „Marosvásárhelyi sorok és Gloszák”-at örzi a város. Itt írta élete utolsó levelét Petőfi Sándor feleségéhez, Szendrei Júliához.

A szigorú, sokszor színtelen életviteli normák ellenére itt alkotott maradandót Bodor Péter, Aranka György, Bolyai Farkas pedagógus-matematikus és politikus, Bolyai János a nemeuklideszi mértan egyik

meg-teremtője, Tolnai Lajos, Petelei István, Mentovich Ferenc, Molter Károly, Antalfi Endre az oneutralista, Berde Mária, Kemény János, Sütő András és még sokan mások.

Gaussnak is „Kénytelen” volt ismernie ezt az isten háta mögötti várat, hiszen ide címezte Bolyai Farkashoz írt leveleit.

Vajúdó időkben képes volt megszülni legjobb vezetőit, városbíráit: Nagy Szabó Ferencet az „első magyar polgárkrónikus”-t és Borsos Tamást a várépítőt, Bethlen Gábor Konstantinápoly követét. És végül 1902-ben közfelkiáltással megválasztotta polgármesterének Dr. Bernádi Györgyöt, a város történetében a legnagyobbat: a modern Vásárhely megálmodóját és megalkotóját, akivel örökös harcban volt és akinek véget és minden javaslatát megszavazta. Azt az embert, aki mai szóhasználatnál élve tökéletesen menedzselte a várost. Szerepe és hatása mindmáig meghatározó.

A műszaki embert ösztönösen érdeklik a szakmájával kapcsolatos megvalósítások. Marosvásárhely ipari múltjának kezdete a céhes élet megszerveződése, fenntartása és megvédése volt. A XVI. század végén „tíz szervezett céh” működött; köztük kötélverők, szabók, lakatosok, mészárosok, vargák és tímárok.

A XVIII. és XIX. század két nagy egyéni megvalósítása a Bodor Péteré (fából ácsolt, faszeggel összeszerelt Maroshíd, zenélőkút, templomi orgonák, amelyek közül már csak az utóbbi pár példánya létezik és működik), illetve a Bolyai Farkas tervezte és kivitelezte kályhanemzedék, melynek magas hatásfoka ma is izgalomba tartja a szakembereket.

Kétségtelenül, a korszerű műszaki megvalósítások a Bernádi korszakra tehetőek. A városi villanytelep(-ek) beindulásával meghonosodott a „gépipar”, alapját képezve a még ma is működő iparágaknak.

A jó értelemben vett versenyképes ipar újkorosítása, a korszerű technológiai igényeknek való megfelelés, a megfelelő szakemberképzés a jelen és közeljövő nagy feladata kell legyen.

Kedves vendégünk, kedves kolléga!

Dr. Bernádi György korában egyórai sétával be lehetett járni a városnak azt a részét, amit – a még ma is erősen élő – vásárhelyi lokálpatriotizmus megmutatásra érdemesnek tartott: a Kultúrpalota, a Városháza, a Teleki Téka és Bolyai múzeum, templomaink, a Vár, a Bolyai Farkas Líceum és a bennük rejlő, felbecsülhetetlen érték. A temetők, ahol a városhoz mindhalálig hű nagyjaink, köztük a két Bolyai, Bernádi György, Molter Károly nyugszanak, és ahová mostani nagyjaink szerte a nagyvilágból elzarándokolnak tiszteletüket tenni, erőt gyűjteni, alkotásra, kitartásra bízta mindannyiunkat.

Ezt a sétát ajánljuk mi is kedves vendégeinknek marosvásárhelyi tartózkodásuk befejezéseként.

Bernády György szobra a Teleki Téka előtt

Csegzi Sándor
az EMT Fizika szakosztály elnöke

A Bolyai Farkas Líceumról

A Bolyai Farkas Elméleti Líceum őse, a marosvásárhelyi schola particula (résziskola, azaz a kollégiumra, a főiskolára előkészítő, a mai középiskolának megfelelő iskolatípus) a reformáció hajnalán született, 1557-ben. 1557-től 1602-ig a vártemplom északi oldalához ragasztott, korábbi ferencendi kolostor termeiben működik. Schola particula-jellegét 161 évig őrzi. Oktatási, nevelési szintjét rektorának műveltsége, személyisége határozza meg. 36 ismert rektora közül 16 (45%) akadémista, külföldi egyetemet végzett, 13-an (közülük 3 nyomtatásban megjelent) a külföldi művelt világ által ismert művek szerzői. Tudomány-plántáló, emberformáló tevékenységükben a diákság soraiból kinevelt szeniorok, preceptorok, praesesekek, kontraszkribák segítenek nekik. Az 1651-1715 közötti időszakban 40 szenior, 49 kontraszkriba és 82 preceptor tevékenykedik. Kész hadsereg, a tanítva-tanulás, a nevelve-nevelés, hatékony iskoláját járják ki valamennyien. Soraikból verbuválódnak a falusi iskolák rektorainak legjáva. 1651-1715 között összesen 79 rektora van. Laskói Csák Péter, a második ismert rektor évszázadokra megalapozza a skóla, sőt a jövődöbéli református kollégium szellemiségét, melyben a hit-magyarág/erdélyiség-európaiság nemcsak megfér egymás mellett, hanem kölcsönösen feltételezi erősíti egymást. A 36 ismert rektor közül a többség „fény-emberi” szinten teljesíti rektori hivatását, s kivívja nemcsak városa, Erdély, de a művelt Európa elismerését is. Baranyai Decsi Címor Jánost, a harmadik ismert rektort a „humanizmus magvetőjének” nevezi egy külföldi kortárs. Böjthi Veres Gáspárból később Bethlen Gábor fejedelem történetírója lesz. Erdőbényi Deák János, rektor az erdélyi puritanizmus egyik főharcosa, a karteziánus Kézdivásárhelyi Péter Apáczai hollandiai tanuló társa. Apáczai szellemiségét hozza be az iskolába, ezt mélyítik tovább az Apáczai-tanítványok, akik közül korszaknyitó szerepet játszik Fogarasi Mátvás. Megszervezi a marosvásárhelyi skólában az órarend alapján működő differenciált, osztályonkénti oktatást, győzelemre juttatja Apáczai szellemét. A skóla diákjai karddal cserélik föl a tollat, amikor II. Rákóczi Ferenc zászló bont a hazáért és szabadságért. Többen életüket áldozzák. Hat diáknak a nevét máig őrzi az emléküknék tisztelgő utókor. A partikula életét íratlan és írott törvények irányítják. Ezek féltve őrzik az iskolai társadalom belső rendjét, védik, és erősíteni kívánják a kormányzati jellegét.

1718-ban a marosvásárhelyi schola particula életének új korszakába lép; 1718. április 30-án egyesül az ellenreformáció egyik áldozataként otthonából kiűzött, és Marosvásárhely skólájától menedéket kérő sárospataki református kollégium diákjaival és professzoraival. Az egykori schola particula kollégiummá, azaz főiskolává válik, Marosvásárhelyi Református Kollégium megnevezéssel.

Bolyai Farkas Líceum

A diákok száma az egyesüléskor 110, a professzoroké három.

A felvilágosodás eszméi termékeny talajra találnak a kollégiumban. Jelentős az iskola életében a „marosvásárhelyi 1769. tanterv és utasítás”, amely a felvilágosodás szellemében született, az erdélyi felsőbb iskolák tanítási rendjét szabályozza. E korszerű tanterv kidolgozásában oroszlánrésze van Kovásznai Tóth Sándor kollégiumi tanárnak. Kovásznai kollégiumi kollégája a világhírű Fogarasi Pap József, aki 1772-1784 között 11 pályamunkával vesz részt külföldi egyetemek pályázataiban, ötten arany-, egyen ezüstdíjat, hárommal dicséretet nyer. A kollégium teremtette szellemiségnek is része van abban, hogy épp Marosvásárhelyen alakul meg 1793-ban az olyan rég áhított Tudós Társaság; az Erdélyi Magyar Nyelvművelő Társaság. A kollégium teljes tanári kara tevékenykedik a Társaságban, ill. annak tagja. Így, a Társaságnak legállandóbb, legszilárdabb alapja maga a kollégium.

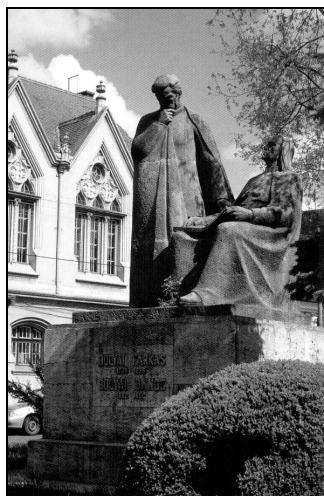
A kollégium főiskolai jellegét a teológiai, bölcsészeti és jogi tanszékkel nyeri. A teológiai 1854-ig működik, tehát 136 éven át. A bölcsészeti tanfolyam sz. 1883.

évi középiskolai törvény eredményeképpen szűnik meg, amikor a kollégium lényegében középiskolává válik. A jogi tanszéket 1794-ben szervezték meg, ehhez járulnak nemsokára a klasszika-filológiai és természettudományi tanszékek. A jogi tanszék rövidesen négy éves jogi akadémivá válik, és 76 évi virágzás után szűnik meg, a kolozsvári egyetem megnyílásakor.

Az 1848/1849-es forradalmat és szabadságharcot lelkesen üdvözlí a kollégiumi tanári kar, és diákság. Legtöbbje fegyverrel a kézben harcol, mások a tehetségüket állítják a haza szolgálatába. Világos után a szenvedés, a megpróbáltatás vár a kollégiumra, letartóztatások, vizsgálati fogságok hosszú sora, majd a Makk-féle Habsburg-ellenes összeesküvés miatt sújt le az elnyomó hatalom a kollégiumra: 1852-ben, január 24-én letartóztatják Török János professzort, július 13-án, vasárnap, hajnali 4 órakor az osztrák katonaság körülzárja a kollégiumot. 11 diákot letartóztatnak, közülük hármat egy ill. kéthavi hosszú vasban, de együtt töltendő börtönre ítélik, négyet előbb Szebenbe, majd Josefstadtba szállítanak, ötévi láncsal súlyosbított várfogságra ítéelve. Török Jánost 1854. március 10-én kötél által kivégzik.

A kollégium szellemisége fátylavivői közül, olyan tudós-tanár személyiségek nevét őrzi az utókor, mint Basa István teológiai professzor, rektor az 1848-as forradalom idején, Csernátóni Vajda Sámuel a filozófia és mennyiségtan professzora, Zilai Sámuel a filológia és történelem, Dósa Gergely jog, Borosnyai Lukács János a természetrajz professzora, a Kanti kritizmus elveit a kollégiumban meghonosító köteles Sámuel, az anyanyelvi oktatás kollégiumi úttörője, a mindenkori professzorátus legnagyobb alakja, Bolyai Farkas, Molnár Sámuel teológiai, Péterfi Károly filozófiai, Dósa

A két Bolyai szobra

Elek jogi professzor, valamennyien külföldi egyetemek végzettjei, valamennyien nyomtatásban megjelent művek szerzői, kik újat hoztak tudományuk területén. A Bolyai utáni korszak nagy tanár egyéniségei: Mentevich Ferenc, Koncz József, Szabó Sámuel, Lakatos Sámuel, Szász Béla, Elekes Károly, Gyulai D. Kálmán, Bedőházi János. Ez utóbbi 1901-ben, a bentlakás mellé megalakítja a kollégiumban a konviktust (ami rendszeres étkezde).

1908. szeptember 10-én ünnepélyesen lerakják a kollégium új, mai impozáns épületének alapjait. Az avatási ünnepségre 1911. június 6-án kerül sor (noha az építkezés 1909. szeptemberére elkészült). Az első világháború véres hullámai már-már az új épület falait ostromolják.

A két világháború között a kisebbségi iskolák nehéz helyzetét éli diák, tanár egyaránt.

Hírnevét, tekintélyét, hagyományait 1945 után is őrzi, igaz, egyre nehezebb feltételek között. Történetében negatív határkö 1948, az államosítás, a tanügyi reform, az a döntő első lépés, amely kiszakítja a kollégiumot az egyházi keretben, védettségből megtestesülő önálló magyar iskolarendszerről, és kiszolgáltatja a kollégiumot a későbbi, máig tartó eseményeknek.

1956-tól a Bolyai Farkas nevét viseli. Az 1956/57-es tanévtől vegyes – fiú-leány iskola. Az 1960/61-es tanévben, felsőbb parancsra, vegyes iskolává alakítják, román tagozattal. Az 1960/61-es tanévben az osztályok létszáma 37, ebből magyar 26 (70,27%), 11 román (29,72%), magyar osztályba jár 933 tanuló, román osztályba 393. A tanulók száma: 1326.

1989 után a Bolyai Farkas Líceum és az Al. Papiu Ilarian Líceum magyar tagozatának diákjai, tanárai, a szülők, Marosvásárhely és környékének magyar lakosai hiába követelték, hogy a kollégium ismét nyerje vissza egykori státuszát, válják magyar tannyelvű iskolává.

A követelés – egyelőre – teljesítetlen maradt.

Az 1999/2000. tanévben az osztályok száma 44, ebből magyar 30, román 14.

E tanévtől kezdve Református kollégium működik, külön tanintézményként, évfolyamonként egy-egy osztállyal, az iskola épületében.

Kozma Béla,

nyugalmazott tanár, Bolyai Farkas Elméleti Líceum,
Marosvásárhely

Kolozsvár, 1989. December 21. sugárút 116. sz.,
Postacím: 3400 Cluj, Cp. 1-140.
Tel./fax: 064/190825; 194042; 094-783237
E-mail: emt@emt.ro
Honlap: <http://www.emt.ro>